

Konjunkturläget kvartal 4, 2023

Konjunkturläget har förbättrats något under vintermånaderna, även om det fortsatt råder lågkonjunktur i Sverige. Samtliga sektorer i konjunkturmätningen bidrar till det förbättrade stämningsläget, men särskilt hushållen ser ljusare på läget i svensk ekonomi. Det faktum att stämningsläget har förbättrats har fått konjunkturinstitutet (KI) att skriva upp prognosen för tillväxttakten i svensk ekonomi för helåret 2024 till 0,2 procent. Det finns dessutom mycket som talar för ytterligare uppskrivning av tillväxten innevarande år. Det råder dock fortsatt osäkerhet inför framtiden, vilket inte minst beror på läget i omvärlden. Konflikter i såväl närområde som mellanöstern samt utgången av presidentvalet i USA är exempel på faktorer som i hög grad bidrar till osäkerheten. Därtill är inflationen fortsatt ett problem som måste hanteras via penningpolitiken i såväl Sverige och som andra länder i Europa och övriga världen. Noterbart är dock att inflationen i Sverige så sakteliga närmar sig det mål som uppsatts av Riksbanken (se nedan).

Konfidensindikatorn och Barometerindikatorn är tagna från

Konjunkturbarometern, en enkätundersökning till företag och hushåll som utförs varje månad av Konjunkturinstitutet.

Konfidensindikatorn är en sammanvägning av företagens svar på frågor om bland annat orderstock, försäljningsvolym, nulägesomdöme och förväntningar.

Barometerindikatorn sammanfattar konfidensindikatorerna för näringsliv och hushåll och tas fram enbart på riksnivå. Syftet är att fånga stämningsläget i den svenska ekonomin.

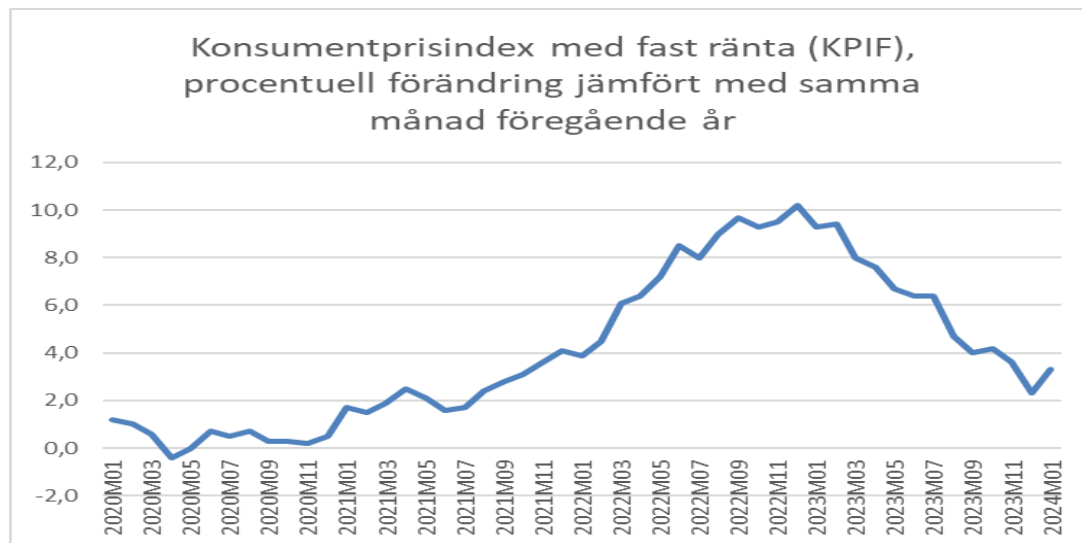
Värden över 100 respektive 110 motsvarar en starkare respektive mycket starkare ekonomi än normalt. Värden under 100 respektive under 90 visar en svagare respektive mycket svagare ekonomi än normalt.

Inflationen

Inflation innebär att priserna stiger och att konsumenter kan köpa färre varor och tjänster för en given summa pengar. (Motsatsen till inflation är deflation som innebär att priserna sjunker.) Inflationen mäts på basis av förändringar av konsumentpriserna under en tolv månadersperiod. (Om inflationen är 4 procent innebär det alltså att konsumentpriserna är 4 procent högre än de var för 12 månader sedan.) Förändringen av konsumentpriser sammanställs av SCB månatligen och sammanfattas i ett räntejusterat Konsumentprisindex (KPIF). KPIF baseras inte på samtliga varor och tjänster vi konsumerar utan SCB gör ett urval av s.k. representantvaror, vilket är en typ av varukorg som konsumeras frekvent i svensk ekonomi. De olika varorna i varukorgen viktas för att avspegla hur stor del av vår konsumtion de utgör.

Sveriges inflationsmål är 2 procent och sätts av Riksbanken. Sett till åren från finanskrisen 2008 till pandemiåret 2020 var inflationstakten låg och Riksbanken bedrev därför en expansiv penningpolitik i syfte att uppnå inflationsmålet. Under coronakrisen 2020 föll inflationen och låg nära noll, för att sedan återhämta sig i början av 2021. Under hösten 2021 och vintermånaderna 2021/2022 ökade inflationen kraftigt, vilket bl.a. drevs på av ökade bränsle- och energipriser och dess inverkan på de samlade produktionskostnaderna i svensk och europeisk ekonomi. Utvecklingen fortsatte sedan i samma riktning under resterande delen av

2022 samt början av 2023. Under sommar och höst 2023 bromsade dock inflationen så sakteliga in.

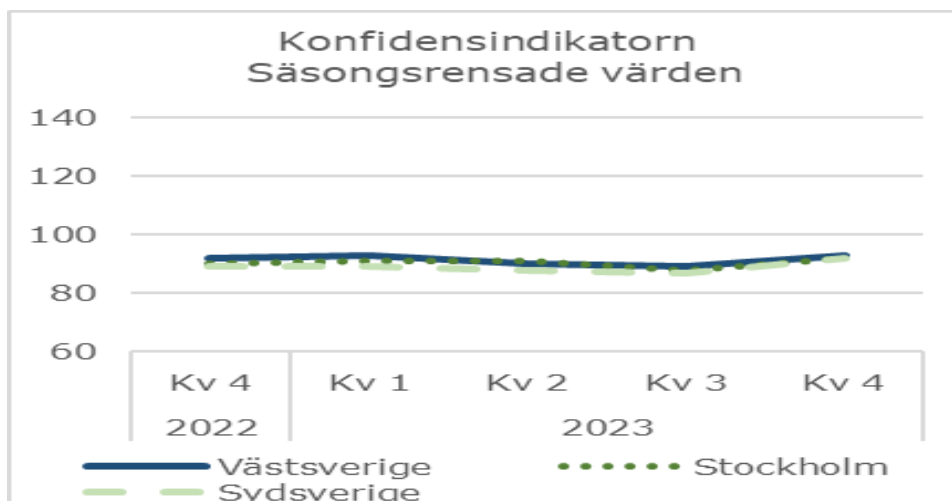
Under januari 2024 har dock inflationen ökat något och uppgick efter en längre tids nedgång till 3,3 procent, vilket kan jämföras med 9,3 procent tolv månader tidigare. Bedömare menar att inflationen kommer att fortsätta fluktuera under kommande månader, även om det finns förhoppningar om en fortsatt successiv inbromsning till följd av bl.a. höjda räntor. Det finns all anledning att bevaka inflationstakten, eftersom kraftiga prisökningar minskar hushållens köpkraft och risken för krav på kompensation i lönebildningen är stor. Kompensationskrav som riskerar att ge ett än högre inflationstryck, förmedlat genom en s.k. löne-pris-spiral, om de tillgodoses av arbetsgivarsidan.

Konjunkturläget

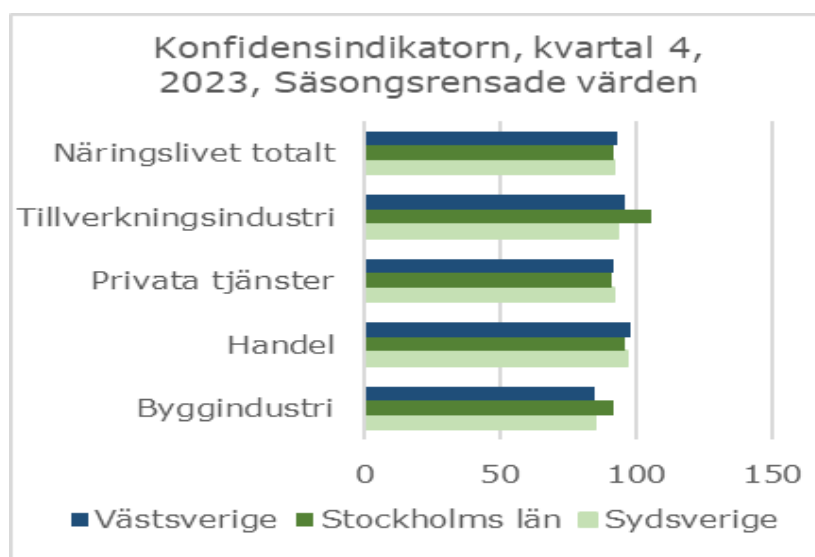
Det aktuella konjunkturläget avspeglar sig i den av KI framtagna barometerindikatorn, vilken baseras på svar från företag och hushåll. Hänsyn tas till faktorer som orderstock, försäljning, nulägesbedömning och framtidsutsikter. (Ett värde över 100 indikerar att konjunkturen är starkare än normalt, medan ett värde under 100 visar det motsatta.) Barometerindikatorn föll kraftigt under våren 2020, varefter den successivt återhämtade sig. Under sommar och tidig höst 2020 förbättrades således läget något, vilket KI såg som ett tecken på att efterfrågan och produktion så sakteliga återhämtade sig. Följden blev en rekyl i barometerindikatorn. Under den senare delen av hösten 2020 ökade återigen smittspridningen och nya restriktioner infördes som en följd därav. Detta avspeglade sig i barometerindikatorn som minskade i övergången mellan november/december. Redan under årets första månader 2021 stärktes dock läget något och under våren samt sommaren förbättrades konjunkturläget ytterligare. Under hösten 2021 stabiliserades så konjunkturläget efter en längre uppgångsperiod. Under vintern 2021/2022 försämrades konjunkturläget något av anledningar som nämns i ingressen. Konjunkturläget fluktuerade sedan under det första och andra kvartalet 2022 även om trenden var vikande och den negativa trenden fortsatte under sommar och höst 2022 samt vintern 2022/2023. Under våren och sommaren 2023 år planade konjunkturläget ut, följt av en marginell försämring under hösten. I januari 2024 förbättrades dock konjunkturläget något och barometerindikatorn uppvisade ett värde på 90,5, vilket kan jämföras med 85,1 i oktober månad.

Regional konjunkturstatistik publiceras kvartalsvis och baseras på konfidensindikatorn (se faktaruta) för Stockholm (Stockholms län), Sydsverige (Blekinge och Skåne län) och Västsverige (Hallands och Västra Götalands län). Samtliga tre storstadsregioner upplevde en kraftig tillbakagång under pandemin följt av en kraftig rekyl när pandemirestriktionerna hävdes. Detta förvånade delvis ekonomer, då svensk ekonomis anpassnings- och återhämtningsförmåga var mycket god såväl under som efter pandemin. Redan under hösten 2021 syntes tecken på en konjunkturinbromsning i de tre storstadsregionerna och denna utveckling fortsatte, samt eskalerade, under 2022. Under det första kvartalet 2023 avtog dock konjunkturinbromsningen och den planade i stället ut på en låg nivå. En utveckling som i stort fortskred under året, men en marginell förbättring under det fjärde kvartalet.

Den nuvarande lågkonjunkturen har slagit särskilt hårt mot hela näringslivet då hushållen prioriterar det nödvändiga som mat och boende, medan sällanköpshandeln och service bortprioriteras när reallönerna urholkas. Även byggindustrin och tillverkningsindustrin har drabbats av lågkonjunkturen, till följd av ränteläget, ökade kostnader och minskad efterfrågan. För västsvensk del är industrikonjunkturen oerhört betydelsefull, då en betydande andel av de större industriföretagen förlagt sin verksamhet till just Västsverige. Därtill planeras i skrivande stund ett antal större etableringar i landets västra delar och mycket talar för att den industriella expansionen kommer att fortgå under en överskådlig framtid.

Arbetsmarknadsläget

Trots lågkonjunkturen upplever Sverige ett förvånansvärt gott arbetsmarknadsläge, även om det ökade antalet konkurser under senare tid har haft en negativ inverkan på sysselsättningstillväxten. I januari 2023 uppgick den öppna arbetslösheten i Västra Götaland till 5,8 procent, vilket kan jämföras med 5,9 procent under samma månad 2024. (För delregional arbetslöshet i Västra Götaland se tabell nedan.) Trots att svensk ekonomi befinner sig i en lågkonjunktur upprätthålls således en fortsatt hög sysselsättningsgrad, vilket huvudsakligen förklaras av en utbredd arbetskraftsbrist. Trots det förhållandevis goda arbetsmarknadsläget varnar berörda myndigheter för att en stor grupp unga vuxna samt utrikes födda har fastnat i långtidsarbetslöshet. Detta beror i huvudsak på att de saknar en för svensk arbetsmarknad adekvat kompetens. Det krävs ett långsiktigt arbete för att bättre matcha de långtidsarbetslösa med vakanserna på arbetsmarknaden. Om detta ej lyckas finns en överhängande risk att Sverige står inför en sektor- och branschöverskridande arbetskraftsbrist när konjunkturläget vänder uppåt.

	Antal arbetslösa av arbetskraften 16–65 år		Andel arbetslösa av arbetskraften 16–65 år	
	31 januari respektive år			
	2023	2024	2023	2024
Västra Götaland	51 200	53 200	5,8%	5,9%
Fyrbodal	9 100	8 800	7,0%	6,8%
Göteborgsreg.*	30 500	32 500	5,5%	5,8%
Sjuhärad	6 100	6 700	5,4%	5,8%
Skaraborg	6 700	6 500	5,1%	5,0%

** I Göteborgsregionen ingår Kungsbacka som inte är en del av Västra Götaland.*